

УДК 81'243:159.953
Б53

Бессонов Олексій

Часи англійської мови. Як зрозуміти і вивчити / Олексій Бессонов, Валерія Хургіна. — К. : «Агенція «ІРІО», 2023. — 184 с. : іл.

ISBN 978-617-7754-69-4

Ця книжка про те, як легко і швидко вивчити часи англійської мови. Автори знайшли простий спосіб доступно пояснити всі нюанси: скільки часів в англійській мові, які з них найпопулярніші та як їх легко застосовувати. Відсікли все зайве і сконцентрувалися на важливому. І зробили це у легкій для сприйняття формі.

Книжка придасться як новачкам, так і читачам зі знанням англійської середнього рівня. Читачі швидко опанують тему, знайдуть багато корисних фішок та легко зрозуміють логіку утворення часів. Також ця книжка буде корисна і викладачам, адже в ній докладно описані цікаві техніки, які можна застосовувати на заняттях.

Друга частина книжки — практична, — дає змогу не лише перевірити засвоєння матеріалу, а й до автоматизму довести застосування часів англійської мови.

Для широкого кола читачів.

УДК 81'243:159.953

Всі права захищено.

Жодна частина цієї книжки не може бути відтворена в будь-якій формі без письмового дозволу власника авторських прав.

ISBN 978-617-7754-69-4

© Видавництво «Агенція «ІРІО», 2023

Зміст

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЧАСИ	6
ТО СКІЛЬКИ Ж ЧАСІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ?	6
СКІЛЬКИ ЧАСІВ ТРЕБА ЗНАТИ НА ПОЧАТКУ ВИВЧЕННЯ МОВИ	7
ПОРЯДОК ВИВЧЕННЯ ЧАСІВ	9
РОЗДІЛ 2. «СЛОН»	12
ЗНАЙОМИМОСЯ ЗІ «СЛОНОМ»	12
PRESENT SIMPLE / PRESENT CONTINUOUS	14
PAST SIMPLE / PAST CONTINUOUS	18
ПОРІВНЯННЯ МАЙБУТНІХ ЧАСІВ	22
FUTURE CONTINUOUS	26
PRESENT PERFECT	28
ПОРІВНЯННЯ PAST SIMPLE ТА PRESENT PERFECT	31
PRESENT PERFECT CONTINUOUS	33
ЦИТАТИ З ФІЛЬМІВ І МУЛЬТФІЛЬМІВ	36
РОЗДІЛ 3. ВІДПРАЦЬОВУЄМО «СЛОНА» ДО АВТОМАТИЗМУ	48
ЯК ОПАНОВУВАТИ ГРАМАТИКУ БУДЬ-ЯКОЇ МОВИ?	48
РОБОТА З КАРТКАМИ	53
РОЗГЛЯДАЄМО «СЛОНА» ЧАСТИНАМИ, АБО ДЕТАЛЬНИЙ ОПИС ТИПІВ ДІЙ	56

PRESENT SIMPLE (ВЗАГАЛІ)	58
PRESENT CONTINUOUS (ПРОЦЕС)	64
PAST SIMPLE (ЛІТОПИСЕЦЬ)	70
FUTURE (ВЗАГАЛІ)	77
1. 0% ПЛАН	77
2. 50% ПЛАН	81
3. 100% ПЛАН	85
PRESENT PERFECT (РЕЗУЛЬТАТ/ДОСВІД)	86
PRESENT PERFECT CONTINUOUS (ЯК ДОВГО)	92
ДОДАТКИ	97
ТАБЛИЦЯ ЧАСТОТНИХ НЕПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ	97
БУДНІ “СЛОНА”	101
РОЗРІЗНІ КАРТКИ	103

ВСТУП

Багатьох із тих, хто вивчає англійську, лякає кількість часів у цій мові. Ще й так лякає, що вони взагалі кидають навчання, пояснюючи, що це неможливо збагнути, запам'ятати, а тим паче вільно, не замислюючись, вживати у розмові. І це не дивно, якщо пригадати, що в граматичних підручниках згадуються 24 часи, 12 з яких застосовуються у створенні активного стану (актив), 8 — пасивного стану (пасив), а 4 навіть дають змогу відобразити майбутнє в минулому! Тоді як в українській мові всього три часи — минулий, теперішній і майбутній!.. Ох і пощастило ж людям, які вивчають українську мову.

А чи справді це так?

У цій книжці ми простими словами пояснимо доволі непростої тему часів в англійській мові, а також разом потренуємось правильно їх вживати. Після читання у вас сформується цілісна картина часів англійської мови, а також з'явиться розуміння, як це взагалі працює.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЧАСИ

СКІЛЬКИ Ж ЧАСІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ?

В якому часі вжито слово «ходив»? У минулому? Гарзд, а слово «сходив» — це який час? А «йшов» і «пішов»? Звичайно, всі варіанти відносяться до минулого часу, однак кожен із них використовуємо в різних ситуаціях. Якщо в реченні «Вчора пішов по вулиці і знайшов парасольку» ви замініте слово «йшов» на «сходив», вас буде важко назвати людиною, яка добре володіє англійською.

В якому часі слова «йду» та «ходжу»? Ці слова в теперішньому часі, але й між ними є різниця.

А «піду» і «ходитиму» — колись, у майбутньому.

Ми багато спілкуємося з іноземцями і, не повірите, вони по-рідечасу нарікають: «У нашій мові з часами все просто. Інше діло українська — та у вас же купа часів!»

В англійській мові, як і в інших мовах, ТРИ часи:
теперішній, минулий та майбутній

Насправді в англійській мові, як і в будь-якій іншій, усього три часи: теперішній (*Present*), минулий (*Past*) і майбутній (*Future*). Решта різновидів — це типи дій. В українській мові ці типи дій виражаються видом. Є доконаний і недоконаний вид.

Наприклад, **читав** і **прочитав**. Обидва слова вжито у минулому часі, але перше слово, на відміну від другого, не дає розуміння, дочитав там хтось до кінця чи ні. Отже, у нас це виражається категорією виду, в інших мовах називається часом. І байдуже, як це називається, аби лиш правильно застосовувати його на практиці. І в цій книзі доступно, без складних слів, ми пояснимо відмінності часів і дамо чітку інструкцію, як довести вживання цих часів до автоматизму.

Різними типами дій ми описуємо ситуації, які можуть відбуватися в теперішньому, минулому та майбутньому, от і виходять жахливо великі таблиці часів, які не допомагають, а радше відлякують. Та варто лишень зрозуміти логіку вибору типів дій у теперішньому часі, як значно полегшиться їхнє застосування у минулому та майбутньому часі!

СКІЛЬКИ ЧАСІВ ТРЕБА ЗНАТИ НА ПОЧАТКУ ВИВЧЕННЯ МОВИ

Як уже зазначалося, в англійській мові є 24 різновиди часів. Та не варто хапатися вивчати їх усі одразу. Згадайте чудовий Принцип 20/80 (закон Парето): 20% зусиль дають 80% результату. Є ще інтерпретація 10/90 та з іншими пропорціями, але суть лишається незмінна: **ЛИШЕНЬ НЕВЕЛИКИЙ ВІДСОТОК ПРАВИЛЬНИХ ЗУСИЛЬ ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАКСИМАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ.**

Наприклад, у спорті лише незначна кількість спортсменів встановлює максимальну кількість рекордів та отримує максимальну кількість медалей. У супермаркеті незначний відсоток працівників забезпечує найбільший обсяг продажу. І мізерна кількість населення планети володіє лівовою часткою земних багатств.

Як ви, напевно, здогадалися, закон Парето працює й у будь-якій мовній мові. За різними підрахунками, у різних мовах використовується від сотень тисяч до декількох мільйонів слів. Та якщо візьмемо лише тисячу з них, тільки одну тисячу найуживаніших слів, одразу отримуємо 90% слів, які вживаються в максимальній кількості випадків. А комбінуючи ці слова, ми зможемо сформулювати практично будь-які думки. Цей закон добре працює щодо часів англійської мови: лише невелика частина з 24-х граматичних форм вживається в 90% випадків. Комбінуючи їх, можна словити будь-яку думку в потрібному нам часі.

Отже, нас цікавитимуть шість клітинок, в яких стоять плюсики. Вони є найпоширеніші часи. Вони утворюються на перетині трьох основних часів (минулий, теперішній і майбутній) і чотирьох типів дій (Simple, Continuous, Perfect і Perfect Continuous).

	Past (минулий час)	Present (теперішній час)	Future (майбутній час)
Simple (Indefinite)	+	+	+
Continuous		+	
Perfect		+	
Perfect Continuous		+	

Якщо обвести ці клітинки, утвориться літера «Т», яка символізує слово «Time» — час, або «Tense» — **граматичний час**. Переслідуючи треба досягнути автоматизму у цих часах, і лише потім братися за інші. Сектор із плюсиками ми назвемо «Т-box».

ПОРЯДОК ВИВЧЕННЯ ЧАСІВ

В якому порядку слід вивчати часи? Як не плутатися в них? Чи треба зазубрювати всі варіанти застосування часів із винятками?

Доволі часто трапляється, що людина вивчила один із граматичних часів, дуже добре в ньому розібралася і навіть проштудіювала всі дев'ять випадків його застосування. Потім взялася за другий час, третій, а потім... А потім у неї в голові суцільна каша.

Людина починає плутатися навіть у матеріалі, який спершу дуже добре розуміла. Вона скаржиться на нібито погану пам'ять та нездатність до вивчення мов. Насправді проблема полягає в іншому, і варіанти її вирішення можна знайти в одній мудрій притчі.

ПРИТЧА ПРО СЛОНА

Жителі одного села ніколи не бачили слонів. І от якось приїхав туди цирк. Селяни з нетерпінням чекали на ранок, щоб побачити цю дивовижну тварину. Та найдужче кортіло побачити слона з боку чоловікам, тому вночі вони пробралися в цирк. Оскільки було надто темно, нум ті чоловіки слона вивчати навпомацки. Один намацав хобот і подумав: «Еге, все зрозуміло, слон як величезна змія». Другий торкнувся до тулуба тварини: «Все зрозумів, слон — це велика скеля». Третій схопив слона за ногу: «То он який слон! Він подібний на велике дерево». Аж тут слон сполошився і дав драла. Так селяни його й не побачили, але з часом про зовнішній вигляд тварини стали ширитися чутки. Одні стверджували, що слон — це велика змія. Другі запевняли, що слон — це величезна скеля. А треті, що слон — це високе дерево.

Мораль. То в чому ж помилка цих людей? Мабуть, ви відгадали: не маючи змоги розглянути слона цілком, вони вивчали його по частинах. Ось так і з часами англійської мови. Більшість тих, хто вивчає англійську, не розглядають всі часи (слона) цілком,

а починають дуже скрупульозно освоювати спочатку один час (хобот), потім — другий (тулуб), третій (ногу). Але такий підхід не дає уявлення про цілісну картину (слона цілком). Тому правильно спочатку розглянути всього слона, і лиш потім вивчати його частини. Тільки такий метод дасть змогу досягнути всю картину. Цим ми і займемося: розглянемо всі часи взагалі, не вдаючись до деталей та опускаючи винятки. І тільки потім, коли ви побачите всього «слона», ми докладно розповімо про кожен час окремо і дамо точні інструкції, як у найкоротші терміни довести до автоматизму використання часів, позначених літерою «Т».

РОЗДІЛ 2

«СЛОН»

ЗНАЙОМИМОСЯ ЗІ «СЛОНОМ»

Щоб вивчити всі часи англійської мови, ми маємо передусім одержати загальне уявлення про часи, довідатися про їхні відмінності та особливості, не заглиблюючись у деталі й винятки. І лише після того, як ви складете загальне уявлення про «слона» (часи), ми докладно пояснимо кожен час окремо.

Отже, є три часи:

- минулий;
- теперішній;
- майбутній.

У кожному з цих часів виділяють 4 типи дії:

- **взагалі** (Simple) — я роблю регулярно;
- **процес** (Continuous) — я роблю зараз;
- **результат/досвід** (Perfect) — я зробив до цього моменту;
- **як довго** (Perfect Continuous) — я роблю якийсь час донині.

Утворюється ось така табличка:

	Past (минулий час)	Present (теперішній час)	Future (майбутній час)
Взагалі (Simple)			
Процес (Continuous)			
Результат/досвід (Perfect)			
Як довго (Perfect Continuous)			

А щоб як слід розібратися в кожному з граматичних часів, треба їх порівняти.

Порівняйте:

Взагалі описує регулярну, звичну дію	Процес описує дію в момент мовлення
Я граю на фортеп'яно (не зараз, а взагалі) ¹	Я зараз граю на фортеп'яно ⁵ (саме зараз я натискаю на клавіші)
Я воджу автомобіль ²	Я зараз веду автомобіль ⁶
Я часто ходжу в кіно ³	Я йду в кіно ⁷
Я печу яблучний пиріг на вихідні ⁴	Я зараз печу яблучний пиріг ⁸

Отже, я можу грати на фортепіано **взагалі**, впродовж життя, однак це не означає, що я граю зараз. Тому регулярні дії описуємо формулою **взагалі**, а дії, які здійснюються зараз, описуємо формулою **процес**. (Формули наведемо трохи згодом, під час детального розгляду частин «слона»).

1 I play the piano.
2 I drive a car.
3 I often go to the cinema.
4 I make an apple pie on weekends.
5 I am playing the piano.
6 I am driving a car.
7 I am going to the cinema.
8 I am making an apple pie.

	Past (минулий час)	Present (теперішній час)	Future (майбутній час)
Взагалі (Simple)		Я ходжу (взагалі)	
Процес (Continuous)		Я йду (саме зараз, процес)	
Результат/досвід (Perfect)			
Як довго (Perfect Continuous)			

Якщо ви зрозуміли різницю, то розгляньмо ці типи дії (**взагалі** й **процес**), але в минулому часі.

PAST SIMPLE / PAST CONTINUOUS

	Past (минулий час)	Present (теперішній час)	Future (майбутній час)
Взагалі (Simple)			
Процес (Continuous)			
Результат/досвід (Perfect)			
Як довго (Perfect Continuous)			

Наприклад, продавець каже:

«Вчора я **зачинив** крамницю о сьомій вечора»⁹ або

«Вчора о сьомій вечора я **зачиняв** крамницю».¹⁰

«Зачинив» і «зачиняв» — обидва слова в минулому часі, але означають різні типи дії. «Зачиняв» — підкреслює процес. Ще приклад: «Ти мені вчора **дзвонив**, а я тебе не чув, бо саме в цей час **зачиняв** крамницю». Так наголошується, що в цей момент людина перебувала у стані процесу зачинення крамниці. А в першій фразі йшлося лише про факт зачинення, а не сам процес.

У першій фразі важливіше, **коли** саме було виконано дію. Вчора, завчора, рік тому... У другому — акцент саме на дії.

Найпростіше відчуті відмінності — вигадати фразу, в якій є одночасно два різні типи дії.

⁹ I closed the shop at 7 pm yesterday.
¹⁰ I was closing the shop at 7 pm yesterday.

Наприклад: «Коли я **йшов** по вулиці, **задзвонив** телефон»¹¹.

«Йшов» буде **процесом**, а «задзвонив» — **взагалі**, оскільки ця дія миттєва і вклинилася у процес мого ходіння вулицею.

У другій фразі: «Коли **дзвонив** телефон, **сіла** батарея»¹².

Тут слово «дзвонив» буде **процесом**, а «сіла» вклинилося в цей процес, і, отже, буде в часі **взагалі**.

Можна й навпаки: «В той час як **сідала** батарея, **задзвонив** телефон»¹³.

В цьому випадку «сідала» буде **процесом**, а «задзвонив» вклинилося в цю ситуацію.

Відчуваєте різницю?

Зачинив — зачиняв,
задзвонив — дзвонив,
сіла — сідала.

В українській мові ми також розрізняємо ці два типи часу і також використовуємо різні закінчення для дієслів.

Ось ще кілька прикладів:

«Коли я **грабував** банк, **зайшов** охоронець».¹⁴ Де процес? Правильно: «грабував».

«Поки вона **пила** чай, у вікно **залетів** птах і **вхопив** печиво».¹⁵

«Коли **почався** дощ, **Таня засмагала**».¹⁶

¹¹ While I was walking along the street, my phone rang.

¹² While my phone was ringing, the battery died.

¹³ While the battery was dying, my phone rang.

¹⁴ While I was robbing the bank, the guard came in.

¹⁵ While she was drinking her tea, a bird flew into the window and grabbed her cookie.

¹⁶ When it started to rain, Tanya was sunbathing.